

Judikatūras krājums

TIESAS RĪKOJUMS (devītā palāta)

2022. gada 6. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – LESD 82. pants – Tiesības uz informāciju kriminālprocesā – Tiesības tikt informētam par apsūdzību – Direktīva 2012/13/ES – 6. panta 1. punkts – Piemērošanas joma – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Efektīva tiesību aizsardzība tiesā – Sūdzība par kriminālprocesa pārmērīgu ilgumu – Valsts tiesiskais regulējums, kas iespēju iesniegt šādu sūdzību dod vienīgi personai, kam ir aizdomās turētā vai apsūdzētā statuss – LESD 267. pants – Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punkts – Acīmredzama kompetences neesamība

Lietā C-95/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Judecătoria Târgu-Mureş* (Tirgumurešas pirmās instances tiesa, Rumānija) iesniegusi ar 2022. gada 28. janvāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 11. februārī, tiesvedībā attiecībā uz

Delgaz Grid SA,

TIESA (devītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs S. Rodins [*S. Rodin*], ceturtās palātas priekšsēdētājs, kas pilda devītās palātas tiesneša pienākumus, K. Likurgs [*C. Lycourgos*] (referents) un tiesnesis Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*],

ģenerālvokāts: P. Pikamēe [*P. Pikamäe*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu lietu izlemt, izdodot motivētu rīkojumu saskaņā ar Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punktu,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/13/ES (2012. gada 22. maijs) par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā (OV 2012, L 142, 1. lpp.) 6. panta 1. punktu, LESD 82. pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu.

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar procedūru, ko *Delgaz Grid SA* ierosinājusi par kriminālprocesa, ko *Parchetul de pe lângă Judecătoria Alba Iulia* (Albas Julijas pirmās instances tiesai piesaistītā prokuratūra, Rumānija; turpmāk tekstā – “prokuratūra”) sākusi par noziedzīgiem nodarījumiem, tostarp krāpšanu, nepatiesu ziņu sniegšanu un viltotu dokumentu izmantošanu saistībā ar galapatērētājiem izrakstīto rēķinu par gāzi summu palielināšanu, ilgumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2012/13 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts:

“Šī direktīva paredz noteikumus par aizdomās turēto vai apsūdzēto personu tiesībām uz informāciju par viņu tiesībām kriminālprocesā un par viņiem izvirzīto apsūdzību. Tā paredz noteikumus arī par to personu tiesībām uz informāciju par viņu tiesībām, uz kurām attiecas Eiropas apcietināšanas orderis.”

- 4 Šīs direktīvas 2. panta “Darbības joma” 1. punktā ir noteikts:

“Šo direktīvu piemēro no brīža, kad dalībvalsts kompetentās iestādes ir informējušas personas par to, ka viņas tiek turētas aizdomās vai ir apsūdzētas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, līdz brīdim, kad process ir pabeigts, par ko uzskata brīdi, kad ir galīgi noteikts, vai aizdomās turētais vai apsūdzētā persona ir izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, tostarp attiecīgos gadījumos sprieduma pieņemšanu un jebkādu pārsūdzību izskatīšanu.”

- 5 Minētās direktīvas 4. pants attiecas uz paziņojumu par tiesībām aizdomās turētā vai apsūdzētās personas apcietināšanas gadījumā, un tās 5. pants attiecas uz šo paziņojumu Eiropas apcietināšanas ordera procesā.

- 6 Šīs pašas direktīvas 6. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina, lai aizdomās turētie vai apsūdzētās personas saņemtu informāciju par noziedzīgo darbību, kuras izdarīšanā viņus tur aizdomās vai apsūdz. Minēto informāciju sniedz nekavējoties un tik detalizēti, cik nepieciešams, lai garantētu procesa taisnīgu norisi un tiesību uz aizstāvību efektīvu īstenošanu.”

Rumānijas tiesības

- 7 2010. gada 1. jūlija *Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală* (Likums Nr. 135/2010 par Kriminālprocesa kodeksu; 2010. gada 15. jūlija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 486; turpmāk tekstā – “Kriminālprocesa kodekss”) 488.¹ pantā “Sūdzības iesniegšana” ir noteikts:

“1. Ja kriminālvajāšana vai sprieduma taisīšana krimināllietā nenotiek saprātīgā termiņā, ir iespējams iesniegt sūdzību un lūgt paātrināt procesu.

2. Sūdzību var iesniegt aizdomās turētais, apsūdzētais, cietušais, civilprasītājs kriminālprocesā un atbildētājs civillietā. Tiesvedības gaitā sūdzību var iesniegt arī prokurors.

[..]”

Par pamatlietu, prejudiciālo jautājumu un tiesvedību Tiesā

- 8 2019. gada 1. jūlijā *Inspectoratul de Poliție Județean Alba – Serviciul de Investigare a Criminalității Economice* (Albas žudeca policijas inspekcijas Ekonomisko noziegumu izmeklēšanas dienests, Rumānija) kriminālizmeklēšanas struktūras sāka izmeklēšanu saistībā ar *Delgaz Grid* darbiniekiem, kuri esot piesavinājušies viņiem uzticētus materiālus un preces, tādējādi gūdami sev labumu, esot veicinājuši degvielas piesavināšanos, viltojot dokumentus, un esot apzināti veikuši darbības, kas var radīt zaudējumus vai kaitēt sadales dienesta pareizai darbībai. Pēc šīs izmeklēšanas 2019. gada 2. jūlijā tika sākta kriminālvajāšana, citastarp par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un par mantas nelikumīgu piesavināšanos, kas 2020. gada 8. janvārī tika paplašināta, to attiecinot arī uz krāpšanu, nepatiesu ziņu sniegšanu un viltotu dokumentu izmantošanu. Ņemot vērā šo kriminālvajāšanu, prokuratūra ierosināja krimināllietu.
- 9 2020. gada 29. oktobrī prokuratūra izmeklēšanu sadalīja, un saistībā ar kriminālvajāšanu par krāpšanu, nepatiesu ziņu sniegšanu un viltotu dokumentu izmantošanu tika sākta atsevišķa krimināllietā, kas ir pamatlīetas priekšmets. Šīs krimināllīetas izmeklēšanas gaitā apmēram 87 reizes notika kratīšana *Delgaz Grid* juridiskajā adresē un telpās: tās laikā tika izņemti vairāki dokumenti un aptuveni 174 darbinieki un bijušie darbinieki tika uzklausi kā liecinieki.
- 10 2021. gada 21. jūlijā *Delgaz Grid* iesniedza iesniedzējtiesā *Judecătoria Târgu-Mureș* (Tirgumurešas pirmās instances tiesa, Rumānija) sūdzību par kriminālprocesa ilgumu, ko tā uzskata par neattaisnojami ietilgušu.
- 11 2021. gada 4. augustā prokuratūra lūdza šo sūdzību noraidīt kā nepieņemamu, jo pamatlīetā aplūkojamajā kriminālprocesā *Delgaz Grid* neesot nedz aizdomās turētā, nedz apsūdzētās personas statusa, kas saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksu ir nosacījums tam, lai varētu iesniegt šādu sūdzību.
- 12 Šajā ziņā *Delgaz Grid* būtībā apgalvo, ka tāds valsts tiesiskais regulējums, kas sūdzību par kriminālprocesa ilgumu personai ļauj iesniegt vienīgi tad, ja šī persona ir saņēmusi formālu paziņojumu, ar ko tā tiek informēta, ka pret to kā aizdomās turēto vai apsūdzēto personu ir uzsākta kriminālvajāšana, ir pretrunā Savienības tiesību normām. Ņemot vērā apstākli, ka Direktīvā 2012/13 jēdzieni “aizdomās turētais” vai “apsūdzētā personas” nav definēti, esot jānosaka, vai šie jēdzieni ietver arī personas, kurām *de facto* ir šāds statuss.
- 13 Iesniedzējtiesa uzskata, ka situācija pamatlīetā ietilpst Savienības tiesību normu piemērošanas jomā, jo *Delgaz Grid* apgalvojot, ka valsts tiesību akti, kuros reglamentēta Kriminālprocesa kodeksa 488.¹ panta 2. punktā paredzētās sūdzības iesniegšana par kriminālprocesa ilgumu, ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, ir pretrunā Savienības tiesību normām, it īpaši Direktīvas 2012/13 6. panta 1. punktam, Hartas 47. pantam un LESD 82. pantam.
- 14 Minētā tiesa norāda, ka Tiesas atbilde uz uzdoto jautājumu ietekmēs pamatlīetas iznākumu. Šajā ziņā tā precizē, ka, pirmkārt, *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa, Rumānija) ir atzinusi, ka Kriminālprocesa kodeksa 488.¹ panta 2. punkta normas ir saderīgas ar Rumānijas Konstitūciju, otrkārt, brīdī, kad *Delgaz Grid* iesniedza sūdzību par pamatlīetā aplūkojamā kriminālprocesa ilgumu, kriminālvajāšana bija balstīta uz nodarījuma faktiem (*in rem* kriminālvajāšana) un šī

sabiedrība nebija ieguvusi aizdomās turētā vai apsūdzētās personas statusu, un, treškārt, Rumānijas likumdevējs iespēju iesniegt valsts tiesībās paredzēto sūdzību kriminālprocesa neattaisnojamas ieilgšanas gadījumā ir paredzējis vienīgi personām, kas apsūdzētas krimināllietā un kas saņēmušas formālu paziņojumu par apsūdzību, tas ir, personām, kam ir aizdomās turētā vai apsūdzētās personas statuss, un visbeidzot, ceturtkārt, valsts tiesu prakse ir noraidīt kā nepieņemamas sūdzības par kriminālprocesa ilgumu tādās situācijās kā šajā lietā aplūkojamā, kad Tiesai ir iesniegts attiecīgs lūgums.

- 15 Šādos apstākļos *Judecătoria Târgu-Mureş* (Tirgumurešas pirmās instances tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [Direktīvas 2012/13] 6. panta [1. punktam], lasot to kopsakarā ar LESD 82. pantu un [Hartas] 47. pantu par tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kas personām, uz kurām attiecas kriminālapsūdzība, bet kurām nav formāli paziņota [pret tām] izvirzītas apsūdzības esamība, neparedz tiesības iesniegt sūdzību par kriminālprocesa, kurā minētās personas pakļautas izmeklēšanai, pārmērīgu ilgumu?”

- 16 Iesniedzējtiesa, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktu, lūdz šai lietai piemērot paātrināto tiesvedību.

Par Tiesas kompetenci

- 17 Saskaņā ar Reglamenta 53. panta 2. punktu, ja Tiesas kompetencē acīmredzami nav izskatīt lietu, Tiesa pēc ģenerāladvokāta uzklaušanās, neveicot tālākas procesuālās darbības, jebkurā brīdī var lemt, izdodot motivētu rīkojumu.
- 18 Šajā lietā ir piemērojama šī tiesību norma.
- 19 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam Tiesa var interpretēt Savienības tiesības tikai tai piešķirtās kompetences robežās (spriedums, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 77. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 20 Saskaņā ar Direktīvas 2012/13 1. pantu tā ietver noteikumus par aizdomās turēto un apsūdzēto personu tiesībām uz informāciju par viņu tiesībām kriminālprocesā un par viņiem izvirzīto apsūdzību.
- 21 Saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta 1. punktu to piemēro no brīža, kad dalībvalsts kompetentās iestādes ir informējušas personas, ka tās tiek turētas aizdomās vai ir apsūdzētas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, un līdz brīdim, kad process ir pabeigts, par ko uzskatāms brīdis, kad ir galīgi noskaidrots, vai aizdomās turētais vai apsūdzētā persona ir izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, proti, kad attiecīgā gadījumā ir taisīts notiesājošs spriedums vai pieņemts nolēmums par pārsūdzību.

- 22 Direktīvas 6. panta 1. punktā, uz ko atsaucas iesniedzējtiesa, ir noteikts, ka dalībvalstis nodrošina, lai aizdomās turētie un apsūdzētās personas tiktu informēti, par kādas noziedzīgas darbības izdarīšanu tos tur aizdomās vai apsūdz. Minēto informāciju sniedz nekavējoties un tik detalizēti, cik nepieciešams, lai nodrošinātu procesa taisnīgu norisi un tiesību uz aizstāvību iedarbīgu īstenošanu.
- 23 Šajā gadījumā *Delgaz Grid* iebilst pret neiespējamību iesniegt sūdzību uz Kriminālprocesa kodeksa 488.¹ panta pamata par kriminālprocesa saistībā ar nodarījumiem, kuros – kā tā uzskata – tā tiek turēta aizdomās, pārmērīgo ilgumu, jo šajā tiesību normā iespēja iesniegt šādu sūdzību ir paredzēta vienīgi personām, kam ir “aizdomās turētā” vai “apsūdzētās personas” statuss, bet *Delgaz Grid* šāda statusa nav.
- 24 Šajā ziņā jānorāda, ka, neraugoties uz uzdotā jautājuma formulējumu, kas varētu likt noprast, ka *Delgaz Grid* ir apsūdzēta krimināllietā, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka tas tā nav. Brīdī, kad tā iesniedza sūdzību atbilstoši Kriminālprocesa kodeksa 488.¹ pantam, pret *Delgaz Grid* nebija sākta aplūkojamā kriminālvajāšana un tā nebija saņēmusi formālu paziņojumu par apsūdzību pret to.
- 25 Kā atgādināts šā rīkojuma 20. un 21. punktā, Direktīvā 2012/13 ir izklāstīti tikai noteikumi attiecībā uz aizdomās turēto un apsūdzēto personu tiesībām uz informāciju par viņu tiesībām kriminālprocesā un par viņiem izvirzīto apsūdzību no brīža, kad dalībvalsts kompetentās iestādes ir informējušas personu, ka tā tiek turēta aizdomās vai ir apsūdzēta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.
- 26 Šādos apstākļos, tā kā attiecībā uz *Delgaz Grid* nav ierosināts kriminālprocess un tā nav saņēmusi šādu informāciju no valsts kompetentajām iestādēm, ir uzskatāms, ka pamatlietā aplūkojamā situācija neietilpst Direktīvas 2012/13 piemērošanas jomā un ka līdz ar to tās 6. panta 1. punkts, kas minēts uzdotajā jautājumā, šajā gadījumā nav piemērojams.
- 27 Turklāt LESD 82. pantā, uz kuru arī atsaucas iesniedzējtiesa un ar kuru sākas LESD V sadaļas par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu 4. nodaļa “Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās”, ir minēti pasākumi, kuri Savienības likumdevējam ir jāpieņem, lai īstenotu pilnīgu sadarbību starp dalībvalstīm krimināltiesību jomā, un tas ietver normu, saskaņā ar kuru šī sadarbība ir jābalsta uz savstarpējās atzīšanas principu. Tā kā šis pants ir adresēts vienīgi Savienības iestādēm, šajā gadījumā tas nav piemērojams (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 7. jūnijs, *Vinkov*, C-27/11, EU:C:2012:326, 41. un 42. punkts).
- 28 Visbeidzot – ir jāatgādina, ka Hartas piemērošanas joma attiecībā uz dalībvalstu rīcību ir noteikta tās 51. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru Hartas noteikumi uz dalībvalstīm attiecas vienīgi tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus (spriedums, 2021. gada 16. decembris, AB u.c. (Amnestijas atcelšana), C-203/20, EU:C:2021:1016, 37. punkts).
- 29 Turklāt Hartas 51. panta 1. punkts apstiprina Tiesas pastāvīgās judikatūras atziņu, ka Savienības tiesību sistēmā garantētās pamattiesības ir piemērojamas visās Savienības tiesībās reglamentētajās situācijās, taču ne ārpus šādām situācijām (spriedums, 2021. gada 16. decembris, AB u.c., C-203/20, EU:C:2021:1016, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 30 Tātad, ja tiesiskā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, tad tās izskatīšana nav Tiesas kompetencē un eventuāli norādītās Hartas normas pašas par sevi nevar pamatot šo kompetenci (spriedums, 2021. gada 16. decembris, AB u.c., C-203/20, EU:C:2021:1016, 39. punkts).
- 31 Tā tas ir arī šajā gadījumā, tādēļ ir uzskatāms, ka Hartas 47. pants nav piemērojams.
- 32 Līdz ar to, tā kā neviena no trim tiesību normām, kuru interpretāciju lūdz iesniedzējtiesa, šajā gadījumā nav piemērojama, pamatojoties uz [Tiesas] Reglamenta 53. panta 2. punktu, ir secināms, ka Tiesas kompetencē acīmredzami nav atbildēt uz *Judecătoria Târgu-Mureş* (Tirgumurešas pirmās instances tiesa) uzdoto jautājumu.
- 33 Šādos apstākļos Tiesai nav jālemj par iesniedzējtiesas lūgumu izskatīt šo lietu paātrinātā tiesvedībā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 34 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (devītā palāta) izdod rikojumu:

Eiropas Savienības Tiesas kompetencē acīmredzami nav atbildēt uz jautājumu, ko *Judecătoria Târgu-Mureş* (Tirgumurešas pirmās instances tiesa, Rumānija) uzdevusi ar 2022. gada 28. janvāra lēmumu.

[Paraksti]